

נר ליואל

סיפור לפרשת השבוע
לע"נ יואל בן ברוך
גליון 66 פרשת האזינו תשפ"ז

סיפור לפרשת השבוע

אנשים רציניים כאן

הוא החזיר את הבקבוק והוציא לי קולרבי.
"אל תיגע בקולרבי."

"עובדיה, אנחנו יוצאים לנופש. אף אחד לא נוסע לצפון כדי לפגוש קולרבי."
ככה התקדמנו. הוא מילא, אני מיינתי. אני בדקתי תוקף, הוא בדק אם יש מבצע של שלוש בארבע. באחד המעברים פגשנו את אלחנן מהישיבה שלי, מסודר יותר ממני באופן כמעט חשוד, ואחר כך גם שני חברים של משה.
"אתם באמת תאומים?" שאל אחד מהם בפעם המי יודע כמה.
"כן", אמר משה, "הוא קיבל את הגובה ואני את האישיות."
אלחנן קימט את המצח. "ואת הסוכר."
משה הרים בקבוק קולה כמנצח בתזמורת.

בכניסה לסניף, ליד הדלתות האוטומטיות, עמד מרדכי עם דוכן של כרטיס אשראי "יש". ראינו אותו כבר כשנכנסנו: חולצה לבנה צמודה מדי בצוואר כמעט חונקת, זקן שחור עם פס אפור באמצע, ערימות פרוספקטים מסודרות כמו חיילים ובקבוק קולה פתוח ליד הקצה.
אמרתי לעצמי שהבקבוק שם זהו רעיון גרוע.
לא אמרתי בקול.

דברים שאומרים רק בראש פטורים מאחריות, כנראה.
כשסיימנו את הקנייה, משה עצר ליד הדוכן כדי לקרוא מה מקבלים אם מנפיקים את הכרטיס. אני עמדתי שני צעדים ממנו, עם הרשימה ביד, וסימנתי וי ליד "נייר כסף".

אז הגיע סמיר, אחד מעובדי הסניף, עם עגלת מתכת עמוסה קרטונים לסידור במדפים. הגלגל הקדמי שלה נתקע במשהו. הוא משך. העגלה קפצה הצידה ופגעה בעגלה שלנו.

העגלה שלנו פגעה במשהו.

משה פגע בדוכן.

והקולה עשתה את שלה.

שנייה אחת היה רק צליל דק של ניירות נדבקים זה לזה. אחר כך מרדכי התפוצץ.

"כל היום אני עומד פה! כל היום! פעם ילדים לוקחים לי עטים, פעם מזיזים לי את השלט, עכשיו זה. מה יש לכם? למה לגעת?"

"אני לא נגעתי", אמר משה בהתחלה.

"מה לא נגעתי? אני חאה!"

סמיר עצר. "אח שלי, אני דחפתי -"

"עזוב, עזוב עכשיו", מרדכי חתר אותו. "הכול הלך."

אלחנן, שעדיין היה באזור, הופיע מאחורינו. "תקרא למנהל", לחש לי. "הוא צועק עליו על כלום."

זה התאים גם לי. מאוד.

כבר ראיתי את עצמי מסביר למנהל מי פגע במי ובאיזו זווית. היו עדים, היו מצלמות. צדק הוא דבר נפלא!

משה משך את השרוול הרטוב שלו קצת למטה.

"סליחה", הוא אמר למרדכי.

מרדכי השתתק לשבריר שנייה.

"באמת סליחה. נהרס לך פה חומר, ואתה עומד שעות, ואני מבין שזה מעצבן."

לא התכוונתי לזה.

רציתי לנער אותו.

מה סליחה? בן אדם צורח עליך מול חצי סופר, ואתה עוד נותן לו אישור?

סמיר הביט בו כאילו חסר פרק באמצע הסיפור.

גם מרדכי.

הקולה נשפכה על הפרוספקטים, ומשה ביקש סליחה.

זה היה הרגע שבו כמעט התחלתי לריב עם מרדכי, איש הדוכן של כרטיסי האשראי של "יש".

"מה אתה עושה?! מה אתה עושה לי פה?!" הוא צעק על משה, שולף חבילה אחת של דפים רטובים ומיד מפיל אותה בחזרה. "אתה יודע כמה חומר הלך? אתה בכלל מסתכל איפה אתה עומד?"

משה עמד מולו עם כתם קולה על השרוול. מאחוריו עגלת הקניות שלנו, מפוצצת עד כדי עלבון לחוקי הפיזיקה: במבה, שתייה, וביניהן שלוש חסות שאני דחפתי בכוח.

אני כבר פתחתי את הפה.

משה סגר לי אותו במבט אחד.

יש תאומים שעושים את זה כנראה עם מילים. אצלנו לא צריך.

אני עובדיה, בן תשע-עשרה, ג'ינג'י, גבוה וצנום, עם משקפיים שאני מנקה גם כשאני עליהם כלום. משה התאום שלי נראה כאילו מישוה קיבל את אותם חומרי גלם והחליט להשתעשע: נמוך ממני, שמנמן, שער חום כהה, בלי משקפיים, ועם כישרון להשאיר בכל מקום עדות לכך שעבר בו.
אני מסדר גרביים בזוגות. משה מסוגל לאבד גרב כשהיא עליו.

ועדיין, מגיל אפס היינו יחידה אחת.

סבתא, אמא של אמא, קראה לנו "התאומים הסיאמיים". היא הייתה משכיבה אותנו באותה עגלת תינוק, דוחפת ברחוב ומספרת סיפור לשנינו כאילו אנחנו קהל שלם. אחר כך שיחקנו יחד, סידרנו יחד את הבית, הלכנו יחד למכולת, ובהמשך לקניות של ממש. אם אמא הייתה אומרת "מי יורד להביא חלב", שנינו כבר היינו ליד הדלת.

אמא אמרה שזה לא בריא.

אבא הסכים.

בגן הפרידו. בחיידר הם ביקשו מההנהלה לשבץ אותנו בכיתות שונות. בישיבה קטנה שלחו אותנו לשני מקומות. ובישיבה גדולה כבר הרחיקו עד הסוף: משה בפתח תקוה, אני בירושלים.

שנאתי את המשפט "זה לטובתכם" עוד לפני שלמדתי כמה שימושים אפשר לעשות בו.

בחודש הראשון בישיבה הייתי מתעורר לפעמים ופונה אוטומטית למיטה שלידי כדי להעיר את משה. במקום משה היה שם בחור מנתיבות שלא הבין למה ג'ינג'י עם משקפיים קורא לו "שלומפר".

בבין הסדרים דיברנו בטלפון. לפעמים הספיק ה"נו" הראשון שלו כדי שאדע איך עבר היום.

ההפרדה לא פירקה אותנו. יש ימים שאני חושב שהיא הידקה משהו. יש ימים שאני חושב שזו סתם דרך יפה לומר שנאלצנו להתרגל לכאב. לא הייתי סגור על זה.

בבין הזמנים היינו שוב בבית, ליד לוד, והמשפחה עמדה לצאת לארבעה ימים בצימר בצפון. אמא מסרה לנו רשימה באורך של ספר טלפונים ושלחה אותנו לסניף "יש" באזור התעשייה.

"ואל תתפרעו עם שטויות", אמרה.

משה הנהן בכובד ראש של אדם שסבר תכנן להתפרע עם שטויות.

עשר דקות אחר כך הוא השליך לעגלה שתי שקיות תפוצ'יפס, ופלים, קולה ועוד משקה בצבע שאינו קיים בטבע.

"הדבר הזה זוהר", אמרתי.

"זה אומר שיש בו ויטמינים."

"זה אומר שאם נשפוך אותו על הכביש, יסגרו את האזור."

הוצאתי בקבוק אחד והכנסתי עגבניות.

"עוזב", אמר האיש לבסוף, חלש יותר. "נו. בסדר. קורה." הוא העביר יד על הזקן. "אצל אבא שלי במרוקו היו אומרים: לי פאת מאת (מה שעבר, מת). יאללה, תשאיר. אני אסדר."

הוא לקח מגבת נייר והתחיל להפריד בין הפרוספקטים. משה הצטרף אליו בלי לומר מילה, הרים ערימה מן הצד היבש והניח אותה רחוק מהבקבוק.

בחוץ היה חם בצורה לא מידתית. האספלט החזיר ריח של אבק וצמיגים, וידית העגלה נדבקה לי לכף היד משאירית של משהו מתוק.

לא דיברתי עד שהגענו למכונית.

"משה."

"כן, משקפופר."

"אל תעשה לי עכשיו צחוקים. מאיפה הבאת את זה?"

"את מה?"

"את ה... סליחה הזאת. הוא ביזה אותך."

משה הכניס ששיית מים לתא המטען. הוא עבד לאט פתאום.

"זה כן הציק לי", אמר. "אל תחשוב שלא."

חיכיתי.

"בישיבה המשיב דיבר איתי פעם אחרי שהיה לי איזה סיפור. הוא הזכיר משל שמואב ב'חפץ חיים על התורה'. גביר שהיה לו בן יחיד חולה. רופאים לא הצליחו לעזור, עד שבא פרופסור ורפא אותו, אבל הזהיר את האבא: שלא יכניס לפה בשר שמן. זה מסוכן לו ממש."

משה סגר את תא המטען, גילה ששקית אחת נשארה בחוץ, פתח שוב. טיפוס.

"יום אחד האבא נסע. הילד ראה בשר, חטף חתיכה, חלה שוב וכמעט מת. הפרופסור הציל אותו עוד פעם. אחר כך, כשהאבא עשה סעודה גדולה, הוא לא נתן לילד להיכנס למקום שבו האורחים אכלו. אנשים הסתכלו ואמרו לעצמם: איזה אבא אכזר. הילד מתחנן, כולם בפנים, ורק הוא בחוץ. אבל האבא ידע משהו שהם לא ידעו."

הוא שתק רגע.

"המשיב אמר שיש פעמים שאדם עומד בחוץ ולא מבין למה. והוא באמת בחוץ. קר לו שם. מעליב שם. אין צורך להעמיד פנים שזה נעים. רק יכול להיות שאנחנו רואים את הדלת, ולא את כל הבית."

מכונית עברה לידנו מהר והעיפה פיסת נייר מתחת לגלגל.

"ואז הוא סיפר", המשיך משה, "שב'לקוט לקח טוב' מובא על הג"ר זרח ברורמן זצ"ל, מתלמידי המהרי"ל דיסקין זצ"ל, שסבל בסוף ימיו ייסורים קשים מאוד. ושמעו אותו מודה לה' על הייסורים שלו. שאלו אותו, הרי בגמרא יש אמוראים שאמרו 'לא הם ולא שכרם'. והוא ענה שהם יכלו להרשות לעצמם לוקסוס כזה, חיים בלי ייסורים, והוא לא."

"ואתה משווה צעקות ליד קולה לייסורים כאלה?"

"להפך", אמר משה. "בגלל זה נהיה לי קצת מבין לעשות מעצמי עסק. עמדתי שם וחשבתי עליו. ואז על האיש הזה. אולי היה לו יום זוועה. אולי הוא צריך לעמוד שם עד הלילה. מאיפה אני יודע."

"ועדיין לא היית אשם."

"נכון."

"זהו?"

"זהו."

זה הרגיז אותי יותר מתשובה ארוכה.

בצימר סיפרתי את הדברים של משה ליד שולחן הערב. את המשל, את הסיפור על ר' זרח, את המשפט על הדלת ועל הבית.

את "יש" לא הזכרתי.

משה אסר עלי.

"אפילו לא ברמז", הוא אמר. "אני מכיר אותך. אצלך רמז מגיע עם נספחים..."

אבא הקשיב בשקט. אמא קיפלה מפית שוב ושוב, לריבוע קטן. כשהגעתי לילד שנשאר מחוץ לסעודה, היא הפסיקה לקפל.

אחר כך, כשכולם יצאו למרפסת, משה ואני נשארו לפנות.

"אתה זוכר", הוא שאל פתאום, "כשהפרידו אותנו בכיתה א'?"

"ברור שאני זוכר."

"אני לא."

"מה?"

"אני זוכר משהו אחר."

הוא שטף כוס. מים פגעו בכיור בקצב מעצבן.

"ביום הראשון שכחתי קלמר בחיידר. חזרתי עם אבא לקחת. אמא הייתה שם בחוץ, ליד המשרד של המנהל. היא חשבה שכבר הלכנו."

הוא סגר את הברז.

"היא בכתה."

לא אמרתי כלום.

"כל השנים חשבתי שלא סיפרת לי כי שכחתי", אמרתי.

"לא. פשוט... מה זה היה עוזר לך?"

פתאום ראיתי בזיכרון אמא אחרת. אותה אמא שאמרה "הקשר הזה לא בריא" עמדה במסדרון של החיידר ובכתה, ובכל זאת הסכימה לעשות לילדים שלה דבר שמכאיב גם לה.

מהמטבח נשמע צחוק של אבא, ומישהו בחוץ חיפש פותחן. משה ניגב את הכוס במגבת, הניח אותה במקום הלא נכון, ואני לקחתי אותה משם והחזרתי למדף הנכון.

הוא ראה.

"אל תתחיל."

"אני לא מתחיל."

"עובדיה."

"טוב, טוב."

למחרת העמסנו את המכונית בדרך חזרה. שתי שקיות נשארו בחוץ כי משה, כדרכו, חישב נפח במושגים משלו ולא לפי מידות. סידרתי מחדש. הוא עמד לידי והחזיק את הדלת.

לפני שנכנסנו, אמא קראה מהצימר: "מי לקח את שקית הירקות?"

משה הסתכל עלי.

אני הסתכלתי עליו.

ובאותו רגע ידעתי בדיוק מה הוא חושב.

הקולרבי.

צחקנו שנינו, קצת יותר מהרגיל, כמו פעם בעגלה של סבתא. רק שעכשיו היו לנו שתי ישיבות, שתי ערים, שני חיים שהתחילו להתעקש להיות נפרדים.

משה סגר את תא המטען.

"נו", אמר, "בין הסדרים אני מתקשר."

הנהנתי.

המכונית יצאה מן החניה, ואני עוד לא ידעתי אם התרגלתי לדלת הסגורה, או שרק התחלתי להבין שאפשר לאהוב מישהו מאוד גם מן הצד השני שלה.

יזוע תדע - ידיעות מעניינות ממרחבי הש"ס

* ר' צדוק היה בזמן החורבן עם ר"א ר"ג ור' יהושע, אבל בנו ר' אלעזר היה אח"כ (סוכה מד).

* ברש"י (פסחים טו. ד"ה ממחלוקת) משמע שר"א שמותי ואין הלכה כמותו הוא רק בטהרות, ולכן בטהרות הלכה כר' יהושע כשנחלק עם ר"א.

* ברש"י (פסחים מב. ד"ה האישבורן) ביאור תיבת 'אשבורן' - מלשון שבירה שנשברת הקרקע.

* בחכמת מנוח (פסחים מט:) כתב שיש ב' פירושים בתיבת 'אלמלא' שלפעמים הוא אילו, ולפעמים כמו אי לאו [ועי' תוס' מגילה כא' א' ד"ה אלמלא].